

MAKULOPATIYANING TURLI KLINIK SHAKLLARINI ANIQLASHDA ZAMONAVIY DIAGNOSTIK MEZONLARNING AHAMIYATI

Abduxalilov Abbosxon Baxodir o'g'li

Andijon Davlat Tibbiyot Instituti

Oftalmologiya yo'nalishi magistri

Annotatsiya: *Makulopatiyalar ko'rish analizatorining markaziy qismi bo'lgan makula sohasini zararlovchi, ko'rishning markaziy keskin pasayishiga olib keluvchi kasalliklar guruhini tashkil etadi. Ularning erta aniqlanishi va to'g'ri differensial diagnostikasi oftalmologik amaliyotda muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Ushbu ilmiy maqolada makulopatiyaning asosiy klinik shakllari – yoshga bog'liq makula degeneratsiyasi, diabetik makulopatiya, markaziy seroz xorioreretinopatiya, irsiy va toksik makulopatiyalar misolida zamonaviy diagnostik mezonlarning ahamiyati chuqur tahlil qilindi. Optik koherens tomografiya (OCT), fluoresseini va indosiyantin-yashil angiografiya, fundus fotografiyasi hamda multimodal tasvirlash usullarining diagnostik aniqlikni oshirishdagi o'рни baholandi. Shuningdek, diagnostik mezonlar asosida davolash taktikasini tanlash va kasallik prognozini belgilash masalalari yoritildi.*

Kalit so'zlar: *makulopatiya, makula, diagnostik mezonlar, OCT, angiografiya, differensial diagnostika.*

KIRISH

So'nggi yillarda oftalmologik kasalliklar tarkibida makulopatiyalar ulushi ortib bormoqda. Bunga aholining qarishi, qandli diabetning keng tarqalishi, uzoq muddatli dori vositalarini nazoratsiz qabul qilish hamda ekologik omillar sabab bo'lmoqda. Makula sohasining zararlanishi bemorlarning o'qish, yozish, mehnat faoliyati va kundalik hayot sifatiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi.

Makulopatiyalarning klinik belgilari ko'pincha o'xshash bo'lib, dastlabki bosqichlarda kam ifodalangan bo'lishi mumkin. Shu sababli zamonaviy instrumental diagnostika usullarini qo'llash ilmiy asoslangan tashxis qo'yishning ajralmas qismi hisoblanadi.

Tadqiqot maqsadi va vazifalari

Tadqiqot maqsadi

Makulopatiyaning turli klinik shakllarini aniqlashda zamonaviy diagnostik mezonlarning ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslash.

Tadqiqot vazifalari

- makulopatiyaning asosiy klinik shakllarini tavsiflash;
- zamonaviy diagnostik usullarning imkoniyatlarini tahlil qilish;
- turli diagnostik mezonlarning differensial diagnostikadagi rolini baholash;
- diagnostik natijalar asosida davolash taktikasini tanlash masalalarini yoritish.

Tadqiqot materiali va usullari

Ushbu ilmiy ish tahliliy va adabiyotlarga asoslangan bo'lib, 2015–2024-yillarda chop etilgan ilmiy maqolalar, monografiyalar, klinik tavsiyalar va OAK tomonidan tavsiya etilgan manbalar o'rganildi. Tadqiqotda quyidagi diagnostik usullar ilmiy nuqtayi nazardan tahlil qilindi:

- bevosita va bilvosita oftalmoskopiya;
- rangli va autoflyuorestsensiyali fundus fotografiyasi;
- optik koherens tomografiya (OCT);
- fluoresseini va indosianin-yashil angiografiya;
- multimodal tasvirlash texnologiyalari. Ma'lumotlar taqqoslama, tizimli va tahliliy

usullar yordamida qayta ishlandi.

Tadqiqot natijalari

Yoshga bog'liq makula degeneratsiyasi

Yoshga bog'liq makula degeneratsiyasi (YBMD) rivojlangan davlatlarda markaziy ko'rish yo'qotilishining yetakchi sabablaridan biridir. Quruq shaklda druzalar va pigment epiteliy atrofiya belgilari OCT orqali aniqlanadi. Nam shaklda esa angiografiya yordamida xoroidal neovaskulyarizatsiya aniqlanib, bu davolash taktikasini tubdan o'zgartiradi.

Diabetik makulopatiya

Diabetik makulopatiya qandli diabet asoratlardan biri bo'lib, makula shishi bilan namoyon bo'ladi. OCT makula qalinligini aniqlash va shish darajasini baholashda asosiy mezon hisoblanadi. Angiografiya ishemik zonalarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega.

Markaziy seroz xorioretinopatiya

Ushbu patologiya ko'pincha yosh va o'rta yoshdagi bemorlarda uchraydi. OCT subretinal suyuqlikni aniqlashda yuqori sezgirlikka ega bo'lib, angiografiya patologik oqish nuqtalarini ko'rsatadi.

Irsiy va toksik makulopatiyalar

Irsiy makulopatiyalarda multimodal diagnostika va funksional testlar muhim hisoblanadi. Toksik makulopatiyalarda esa OCT va autoflyuorestsensiya erta diagnostika mezonini sifatida xizmat qiladi.

Muhokama

Olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy diagnostik mezonlardan kompleks foydalanish makulopatiyani erta bosqichda aniqlash imkonini beradi. Ayniqsa OCT va angiografik usullarning kombinatsiyasi tashxis aniqligini sezilarli oshiradi. Bu esa davolash samaradorligini oshirib, ko'rish funksiyasini saqlab qolishga yordam beradi.

Davolash taktikasini tanlashda diagnostik mezonlarning roli

Diagnostik natijalarga asoslanib individual davolash rejasi ishlab chiqiladi. Masalan, nam YBMDda anti-VEGF terapiyasi, diabetik makulopatiyada lazer yoki dori vositalari tanlanadi. Bu yondashuv klinik natijalarni yaxshilaydi.

Xulosa

Makulopatiyaning turli klinik shakllarini aniqlashda zamonaviy diagnostik mezonlar yetakchi ahamiyatga ega.

Multimodal yondashuv erta tashxis, to'g'ri differensial diagnostika va samarali davolashni ta'minlaydi hamda nogironlik darajasini kamaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Wong T.Y., Mitchell P. Age-related macular degeneration. Lancet. 2020.
2. Spaide R.F. Optical coherence tomography in retinal disease. Ophthalmology. 2019.
3. Wilkinson C.P. Diabetic macular edema. Ophthalmology. 2020.
4. American Academy of Ophthalmology. Retina and vitreous PPP. 2022.
5. Zokirjon O'g, M. M. J. (2025). Semirishning Surunkali Kasalliklarga Chalingan Bemorlardagi Ahamiyati. The Latest Pedagogical And Psychological Innovations In Education, 2(11), 54-56.
6. Zokirjon O'g, M. M. J. (2025). O 'Tkir Revmatik Isitmani Davolashda Immunosuppressiv Terapiyaning Ahamiyati. The Latest News And Research In Education, 2(12), 65-67.
7. Zokirjon O'G, M. M. J. (2025). O 'Pkaning Surunkali Obstruktiv Kasalliklari Vodiy Aholisi Orasida Tarqalishi. Научный Фокус, 3(27), 18-20.
8. Усманова, У. И., & Муминов, Ж. З. (2023). Роль Клеточного Иммуитета При Хронической Сердечной Недостаточности Ишемической Этиологии. Экономика И Социум, (6-1 (109)), 1107-1110.
9. Усманова, У. И., & Муминов, Ж. З. (2023). Патогенетическое Влияние Цитокинов На Прогрессирование Хронической Сердечной Недостаточности Ишемической Этиологии. Экономика И Социум, (3-1 (106)), 520-523.
10. Усманова, У. И., & Муминов, Ж. З. (2023). Характеристика Аутоиммунных Процессов При Хронической Сердечной едостаточности Ишемической Этиологии. Re-Health Journal, (1-1 (17)), 95-97